

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023/2024 – 2025/2026

ROK AKADEMICKI 2024/2025, 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE/MODULE

Nazwa przedmiotu/ modułu	Dyrygowanie
Kod przedmiotu/ modułu*	C1/EI
Wydział (nazwa jednostki prowadzącej kierunek)	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Muzyki
Kierunek studiów	Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok II semestr 3 i 4, rok III semestr 5 i 6
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kierunkowy
Język wykładowy	język polski
Koordinator	prof. dr hab. Marta Wierzbieniec
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	prof. dr hab. Marta Wierzbieniec prof. dr hab. Grzegorz Oliwa dr hab. Wiesław Grzegorski, prof. UR dr hab. Bożena Stasiowska – Chrobak, prof. UR dr hab. Anna Marek-Kamińska, prof. UR dr Katarzyna Sobas

* - zgodnie z ustaleniami na Wydziale

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt ECTS
3		15 godz.							1
4		15 godz.							1
5		15 godz.							1
6		15 godz.							2

1.2. Sposób realizacji zajęć
zajęcia w formie tradycyjnej

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu /modułu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

- Zaliczenie na ocenę po semestrze 3, 4, 5,6
- Egzamin po semestrze 6

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Podstawowe umiejętności sprawdzane podczas przedmiotowych egzaminów wstępnych oraz umiejętności muzyczne, czytania nut głosem, solmizacja, opanowane podstawy prawidłowej fonacji i emisji głosu.

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu/modułu

C1	Poznanie ruchów dyrygenckich - aparat ruchowy dyrygenta.
C2	Właściwa postawa, wyraz oczu, układ rąk, mimika, operowanie oddechem.
C3	Poznanie i stosowanie schematów ruchów taktowych: metrum 2, 3, 4.
C4	Praktyczna realizacja artykulacji dźwięku, i zmiennych ugrupowań rytmicznych za pomocą gestów.
C5	Ustalanie tempa i realizacja jego zmiany w utworach.
C6	Zapoznanie z problematyką dynamiki w przekazie manualno-wyrazowym dyrygenta
C7	Realizacja treści słownych i muzycznych utworu z uwzględnieniem prawidłowego frazowania i rozkładu napięć.
C8	Rozwój umiejętności konstruktywnej krytyki i samooceny własnych wykonań oraz motywacji do doskonalenia swoich umiejętności.
C9	Poznanie podstawowego repertuaru z zakresu literatury chóralnej.

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu/ modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu (modułu)	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	Posiada znajomość podstawowego repertuaru związanego z kierunkiem studiów, w odniesieniu do wszystkich epok historycznych	K_W01
EK_02	Posiada podstawową wiedzę z zakresu muzyki wokalne i wokально-instrumentalnej, stanowiącą podstawę do dalszego rozwoju, wykorzystuje wiedzę dotyczącą elementów dzieła muzycznego	K_W01 K_W07
EK_03	Zna charakterystyczne cechy form i gatunków muzyki wokalne, wokально-instrumentalnej i instrumentalnej w zakresie repertuaru opracowywanego w trakcie studiów	K_W02
EK_04	Wykonuje utwory muzyczne związane z kierunkiem studiów, zgodnie ze stylistyką epoki w której zostały stworzone	K_U01 K_U02

EK_o5	Posiada nawyki prawidłowej postawy wykorzystując swoje ciało jako element wspomagający wszelkie działania muzyczne podczas dyrygowania	K_U10
EK_o6	Dysponuje umiejętnościami niezbędnymi do realizacji dzieł muzycznych, a w szczególności literatury wokalne i wokálně-instrumentalne	K_U01
EK_o7	Jest gotów samooceny swoich działań i wyciągania wniosków przekładających się na konkretne działania	K_K02
EK_o8	Umie współdziałać z innymi wykonawcami podczas realizacji wspólnych projektów artystycznych i kulturalnych	K_K03

3.3 Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne

B. Problematyka ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Określenia wstępne: - definicja dyrygowania - poznanie ruchów dyrygenckich - aparat ruchowy dyrygenta - podstawowe cechy dyrygenta: jego uzdolnienia muzyczne, cechy charakteru, psychika - właściwa postawa, wyraz oczu, układ rąk, mimika, operowanie oddechem
Ruchy przygotowawcze i kończące: - ruchy przygotowawcze do pełnych jednostek metrycznych - ruchy przygotowawcze do niepełnych jednostek metrycznych - ruchy przygotowawcze do podejmowania frazy przebiegu utworu - ruchy przygotowawcze do wprowadzenia poszczególnych głosów - ruchy kończące na pełnych, wydłużonych i skróconych jednostkach metrycznych - ruchy kończące poszczególne frazy w przebiegu utworu
Stosowanie praktycznych ćwiczeń przygotowawczych: - ćwiczenia rozluźniające - ćwiczenia uniezależniające ruchy rąk
Jednostka ruchu metrycznego w utworze - poznanie i stosowanie schematów ruchów taktowych: metrum 2, 3, 4 - poznanie i zastosowanie trójmiaru jako metrum trzy- i jedno ruchowe - stosowanie podzielonego ruchu metrycznego przy zwolnieniach ritenuto i rallentando
Praktyczna realizacja artykulacji dźwięku, i zmiennych ugrupowań rytmicznych za pomocą gestów: - artykulacja ruchów w przebiegu legato, staccato i non legato - rytm punktowany - fermaty i synkopy - pauzy i cezury

<p>Ustalanie i realizacja zmiany temp w utworach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tempa umiarkowane, tempa szybkie, tempa wolne - zwalnianie tempa w kadencjach - regulowanie zmian agogicznych w przebiegu utworu
<p>Zapoznanie z problematyką dynamiki w przekazie manualno-wyrazowym dyrygenta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie dynamiki mf, f, p i jej odmian za pomocą gestów - zmiany crescendo i decrescendo - stosowanie akcentów metrycznych - akcenty wyrazowe w przebiegu frazy - dostrzeganie kulminacji dynamicznych w przebiegu całego utworu
<p>Realizacja treści słownych i muzycznych utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrazowość w gestykulacji, postawie i mimice dyrygenta - frazowanie i rozplanowanie napięć - realizacja artystyczna pieśni zwrotkowych, jedno i wieloczęściowych - interpretacja pieśni ludowej w opracowaniach chóralnym - realizowanie elementów muzycznych w pieśni o wyrazowości romantycznej - poznanie zasad ustalania temp w utworach renesansowych

3.4 Metody dydaktyczne

W ramach zajęć stosowane są metody: podające (wykład, objaśnienie i pogadanka), eksponujące (pokaz, ekspozycja), problemowe (metody aktywizujące, dyskusje i debaty, metody rozwijające twórcze myślenie muzyczne).

W kształceniu poszczególnych umiejętności muzycznych preferowane są szczególnie metody stymulujące aktywność twórczą studenta - dyskusja, analiza, analiza materiałów źródłowych.

Praktyczna realizacja utworów chóralnych z partytury lub z pamięci. Realizacja z akompaniamentem fortepianu.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

Symbol efektu	Metody oceny efektów kształcenia (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ.	ĆWICZENIA
EK_02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ.	ĆWICZENIA
EK_03	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ.	ĆWICZENIA
EK_04	ZALICZENIE, EGZAMIN	ĆWICZENIA
EK_05	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ.	ĆWICZENIA
EK_06	ZALICZENIE, EGZAMIN	ĆWICZENIA
EK_07	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ.	ĆWICZENIA
EK_08	ZALICZENIE, EGZAMIN	ĆWICZENIA

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

- Semestry 3-6- zaliczenie z oceną oraz semestr 6 - egzamin polegające na dyrygowaniu utworami wokalnymi i instrumentalnymi pod nadzorem pedagogów - opiekunów zespołów,
--

egzamin komisyjny z akompaniamentem fortepianu, prezentowane utwory zgodnie z programem nauczania przedmiotu.

Warunki egzaminu:

- dyrygowanie 2 utworami (chóralny, lub wokalnie-instrumentalny)
- wykonanie jednego dowolnie wybranego przez siebie utworu obowiązkowego
- jeden utwór powinien być dyrygowany z pamięci.
- wykazanie się przez studenta znajomością terminologii muzycznej i określeń zawartych w partyturach, znajomość wszystkich problemów realizowanych w ramach przedmiotu potwierdzając nabyte w jego toku kompetencje.

Kryteria oceny:

Pedagog prowadzący zajęcia, poprzez obserwację i rozmowy ze studentem prowadzone podczas zajęć dokonuje oceny stopnia wiedzy z zakresu znajomości repertuaru chóralnego, orkiestrowego i o wysokim stopniu trudności, związanych z nim tradycji wykonawczych, sprawności wykorzystywania wiedzy o formach i stylach muzycznych w procesie tworzenia i realizacji własnej koncepcji interpretacji.

Pedagog prowadzący ocenia aktywność studenta w zakresie doboru repertuaru, stopień samodzielności tego procesu.

Podczas egzaminów komisja złożona z pedagogów- dyrygentów ocenia osobowość artystyczną studenta, jakość prezentowanej przez niego kreacji artystycznej, jej oryginalność, stopień znajomości wykonywanego repertuaru (przygotowanie teoretyczne do pracy nad utworem, wiedzę o stylu, epoce etc.), opanowanie pamięciowe programu, stopień zrozumienia elementów dzieła muzycznego prezentowanych utworów.

Skala ocen:

5.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 92%-100% (znakomita wiedza i umiejętności)

4.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 84%-91% (bardzo dobry poziom wiedzy i umiejętności z drobnymi błędami)

4.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie

76-83% (dobry poziom wiedzy i umiejętności, z pewnymi niedociągnięciami)

3.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 68%-75% (zadowolająca wiedza i umiejętności, z niewielką liczbą błędów)

3.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 61%-67% (zadowolająca wiedza i umiejętności z licznymi błędami)

2.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia poniżej 60% (niezadowolająca wiedza i umiejętności, liczne błędy)

Wszystkie kierunkowe efekty kształcenia są realizowane podczas 4 semestrów czyli całego cyklu kształcenia.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające planu z studiów	60

Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	18
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	72
SUMA GODZIN	150
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	5

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

wymiar godzinowy	
zasady i formy odbywania praktyk	

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Chorały, pieśni, utwory skomponowane w fakturze nota contra notam 2. Miniatury chóralne zawierające różnorodne problemy techniczne (podstawowe metra, zmienna faktura, artykulacja, dynamika)
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <p>J. Bok, Rozśpiewanie chóru, Wyd. Muz. PZChIO, Warszawa 1989;</p> <p>A. Bury, Podstawy techniki dyrygenckiej, PWM, Kraków 1978;</p> <p>H. Górski, Zbiór ćwiczeń z emisji głosu, PWM, Kraków 2003;</p> <p>S.A. Kazaczek, Od lekcji do koncertu, Wydawnictwo Uniwersytetu w Kazaniu, 1990 ;</p> <p>M. Koronka, Hymny kościelne, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1978;</p> <p>F. Kosch – Zagadnienia emisji a frazowanie muzyczne w śpiewie chóralnym, Biblioteczka chórmistrza zeszyt 3, Poznań 1972;</p> <p>S. Krukowski, Problemy wykonawcze muzyki dawnej, COMUK, Warszawa 1991;</p> <p>J. K. Lasocki, Poradnik dla dyrygentów, Chór, PWM, Kraków 1958;</p> <p>A. Łastik, Poznaj swój głos, Studio Emka, Warszawa 2002;</p> <p>Szaliński, Zespołowe muzykowanie, CPARA, Warszawa 1970;</p> <p>J. Zabłocki, O prowadzeniu chóru, Wyd. COK, Warszawa 1978;</p> <p>K. Thomas, A. Wagner, [z niem. przetłumaczył D. Synowiec], Kompendium dyrygentury chóralnej. Cz. 1, Warszawa, Wydawnictwo Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, cop. 2016.</p> <p>M. Ł. Mazur, Vademecum dyrygenta chóru, Warszawa, Wydawnictwo Triangel, 2014.</p> <p>E. Ordyk-Czyżewska, Wybrane zagadnienia sztuki chóralnej, Lublin, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2005.</p> <p>M. Podzielny [red.], Praca z chórem dziecięcym. T. 1, Wrocław, Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego, 2019.</p> <p>A. Grucza-Rogalska [red.], Moje doświadczenie z zespołem chóralnym T.1, Gdańsk, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, 2017.</p>

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej